

คนไทยสมัยโบราณนิยมปลูกไม้ผลไว้ประจำบ้าน ๔ ชนิดด้วยกันคือ ปลูกมะยมไว้หน้าบ้านเพื่อนบ้านจะได้นิยมชมชอบ ปลูกมะขามเพื่อผู้คนจะได้เกรงขาม ปลูกมะม่วงไว้ให้ข้าทาสบริวารได้เก็บกิน และปลูกขนุนไว้หลังบ้านเพื่อคอยเกื้อกูลหนุนเนื่องด้านต่าง ๆ ต่อครอบครัว

ขนุนไม้ผลที่ควรปลูกไว้หลังบ้าน

สมพร จันทเดช

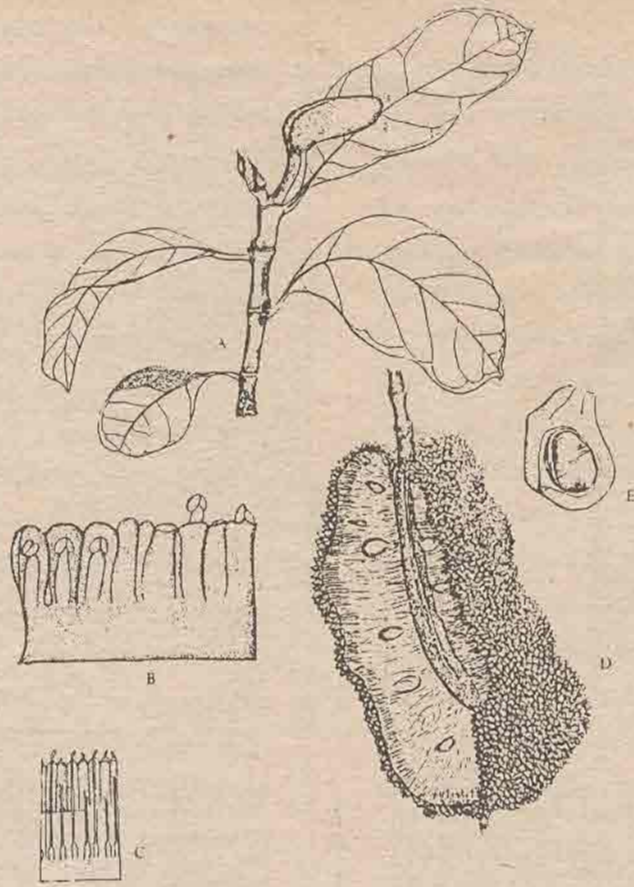
ขนุนเป็นไม้ผลประจำถิ่นของภาคใต้ที่เกษตรกรนิยมปลูกชนิดหนึ่ง เพราะไม่ต้องดูแลเอาใจใส่มาก เพียงแต่ซื้อหามาปรับประทานแล้วทิ้งเมล็ดไว้ข้างบ้านในไม้ชำขนุนจะโตวันโตคืนออกดอกติดผลโดยไม่ได้ตั้งใจปลูกภาคใต้ของประเทศไทยยังไม่มีใครสร้างสวนขนุนใหญ่ ๆ ประเทศที่ปลูกขนุนมากได้แก่อินเดียและซีลอน ในประเทศไทยขนุนมีปลูกมากที่ตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา แต่เนื่องจากอิทธิพลทางการผลิตของไม้ผลชนิดอื่น ขนุนที่ตำบลนี้จึงถูกละเลย แต่ในปัจจุบันก็ยังกยังมีขนุนที่ตำบลเกาะขนุนอีกเป็นจำนวนมาก กล่าวกันว่าในประเทศไทยมีการปลูกขนุนมาตั้งแต่สมัยโบราณ ต่อมาชาวอาหรับได้นำขนุนไปปลูกบริเวณชายฝั่งอัฟริกาตะวันออก ปัจจุบันขนุนมีปลูกทั่วไปในเขตร้อน แต่ในยุโรปไม่มีการปลูกขนุน คนไทยสมัยโบราณนิยมปลูก

ไม้ผลไว้ประจำบ้าน ๔ ชนิดด้วยกันคือ ปลูกมะยมไว้หน้าบ้านเพื่อนบ้านจะได้นิยมชมชอบ ปลูกมะขามเพื่อผู้คนจะได้เกรงขาม ปลูกมะม่วงไว้ให้ข้าทาสบริวารได้เก็บกิน และปลูกขนุนไว้หลังบ้านเพื่อคอยเกื้อกูลหนุนเนื่องด้านต่าง ๆ ต่อครอบครัว

ลักษณะทั่วไปของขนุน

ขนุนจัดอยู่ในครอบครัว Moraceae ไม้ในครอบครัวนี้มีอยู่ทั้งหมดประมาณ ๖๐ สกุล (genera) มากกว่า ๑,๐๐๐ ชนิด (species) ส่วนมากเป็นไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น มีน้อยชนิดที่เป็นไม้ล้มลุกหรือไม้เถา มักจะมียางสีขาวทุกส่วน ไม้ผลัดใบ ขนุนมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Artocarpus heterophyllus* ไม้ประเภทเดียวกับขนุนที่รู้จักกันดีมีหลายชนิด เช่น จำปาตะ (A. chempeden) สาเก (A. altilis) หม่อน (*Morus alba*) และปอกระสา (*Broussonetia papyrifera*) ดอกตัวผู้และดอกตัวเมีย

อยู่บนต้นเดียวกันแต่อยู่คนละช่อดอก ใบเป็นแบบธรรมดาเรียงสลับกัน รอยร่างของใบปรากฏให้เห็นชัดเจน มีหูใบขนาดใหญ่ ๑ คู่ ปิดตาอยู่ ดอกมีขนาดเล็กแต่มีจำนวนมาก ช่อดอกแบบ head มีฐานรองดอก ดอกตัวผู้มักอยู่ปลายกิ่งระหว่างช่อกิ่งหรือที่ลำต้นแต่อยู่เหนือดอกตัวเมีย และมีขนาดเล็กกว่าดอกตัวเมีย กลีบเลี้ยงมีขนาดเล็ก มี ๔ กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรตัวผู้มีจำนวนเท่ากับกลีบเลี้ยง อยู่ตรงข้ามกับกลีบเลี้ยงไม่นานก็จะเหี่ยวไป ส่วนดอกตัวเมียเกิดบนกิ่งสั้น ๆ หรือบริเวณโคนลำต้น มีลักษณะคล้ายหนามอยู่เป็นกระจุกแต่ละดอกมีรังไข่เดี่ยว มี style ยาว ปลายเกสรมีลักษณะเป็นกระบอง ไม่มีกลีบดอก กลีบเลี้ยงมีจำนวนเท่ากับดอกตัวผู้ ผลเป็นชนิดผลรวมมีขนาดใหญ่ เมล็ดถูกหุ้มอยู่ด้วยถุงที่อูมน้ำ ถุงนี้เปลี่ยนแปลงมาจากผนังของรังไข่ ส่วนขวงอยู่บนอกถุงนี้อีกชั้นหนึ่ง

ส่วนประกอบของขนุน A ช่อดอกหัวขนุนบริเวณปลายนอก B ภาพตัดตามยาวส่วนหนึ่งของ
ภาพตัดตามยาวส่วนหนึ่งของช่อดอกหัวขนุน C ลักษณะผลของขนุน D
เมล็ด (J.W. Purseglove, 1977)

เปลี่ยนแปลงมาจากกลีบเลี้ยง
หนามขนุนก็คือปลายของ stigma
ดอกตัวเมียที่ไม่พัฒนาจะกลายเป็น
ช่อดอก ส่วนดอกที่พัฒนา
ก็จะกลายเป็นชวงขนุน ขนุนมี
โครโมโซมเท่ากับ ๕๖ ($2n = 56$)

พันธุ์ขนุน

การแบ่งสายพันธุ์ของขนุน
ยังไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน มีผู้รู้
กลุ่มหนึ่งที่ทำให้ความสนใจเรื่องขนุน
ได้พยายามแบ่งสายพันธุ์โดยยึด
ลักษณะ คุณภาพและขนาดของผล
เป็นหลัก แบ่งขนุนออกเป็น ๓
สายพันธุ์ใหญ่ ๆ คือ

๑. สายพันธุ์ขนุนหน้าง

ลักษณะทั่วไปของสายพันธุ์นี้เปลือก
ผลเหนียวมีขามาก ฐานขวงยึด
ติดกับแกนกลางของผล (ไส้หรือ
ฐานรองดอก) ปลายขวงติดกับ
เปลือกผล ระหว่างขวงมีซี่อัดแน่น
สลับกันไปทั้งผล ขวงเหนียวหรือ
กรอบ สีของขวงอาจจะเป็นสีขาว
สีครีม สีเหลืองอ่อน เหลืองเข้ม
หรือสีจ้ำปา สีของขวงกับสีของซี่
ส่วนมากเหมือนกัน แต่มีบางชนิด
ที่แตกต่างกัน สีของขวงที่ดีใน
สายพันธุ์นี้ คือสีเหลืองเข้มและสี
จ้ำปา ลักษณะเด่นของสายพันธุ์นี้
คือผลกลม ยาว ขวงหนา ไส้เล็ก
ขวงแห้งไม่และ

๒. สายพันธุ์ขนุนละมุด
ผลของสายพันธุ์นี้เมื่อยังไม่สุกมี
ลักษณะคล้ายกับสายพันธุ์ขนุนหน้าง
มาก แต่เมื่อสุกเปลือกผลจะนุ่ม
ซึ่งอ่อนนุ่มเหนียวละ ขวงไม่หนา
และไม่ใหญ่ รสหวาน กลิ่นแรง
เมล็ดเหมาะที่จะใช้เพาะทำต้นตอ

๓. สายพันธุ์จำปาละ สาย
พันธุ์นี้พบมากทางภาคใต้ของ
ประเทศไทย ต้นใบและผลคล้าย
ขนุนหน้างมาก แต่ผลเล็กกว่าใบ
มีขนสีน้ำตาลมากสากมือ ลักษณะ
ผลกลมยาว หนามเล็ก เปลือกผล
บาง มีขางน้อยเมื่อสุก ปลายขวง
ไม่ติดกับเปลือกผล ฐานขวงติด
แกนกลาง เมื่อสุกผ่าเบาะออกแล้ว
ดึงขางของแกนกลางผล ขวงจะติด
ออกมากับแกนกลางทั้งหมด เนื้อ
ค่อนข้างและ รสหวานหอมกลิ่น
ฉุน

ชมรมถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตร
ศาสตร์ ได้พยายามทำทะเบียน
ประวัติขนุนพันธุ์ต่าง ๆ ที่มี
คุณภาพดีเด่นไว้มากมาย เช่น ขนุน
พันธุ์ตาบ๊วย ขนุนพันธุ์ฟ้าดล่ม
ขนุนทองสุดใจ ขนุนพันธุ์จำปา
กรอบ ขนุนพันธุ์แดงรัศมี ขนุน
พันธุ์คุณวิชาญ ขนุนพันธุ์ถ่อเขียว-
ถ่อแดง-ถ่อจ้ำปา ขนุนพันธุ์เงาะ
และขนุนพันธุ์แม่น้อยทะวาย เป็นต้น
อย่างไรก็ตามผู้เขียนคิดว่า ขนุน
พันธุ์ดี ๆ ที่ยังไม่ได้รวบรวมยังคง
หลงเหลืออยู่อีกมาก โดยเฉพาะ
ขนุนทางภาคใต้ของประเทศไทย
ยังไม่มี การสำรวจและบันทึกประวัติ
ไว้เลยแม้แต่พันธุ์เดียว ทั้ง ๆ ที่
มีพันธุ์ดีอยู่มากมายรวมไปถึง
จำปาละด้วย

ขมุนหนึ่ง

จำปาคะ

การปลูกและการขยายพันธุ์

ขมุนเจริญได้ดีในพื้นที่ราบต่ำ เขตร้อน ทนแล้งได้ดีและยังสามารถทนต่ออากาศหนาวได้ดีกว่าสากและจำปาคะ เจริญได้ดีในดินหลายชนิด โดยเฉพาะดินที่มีการระบายน้ำได้ดี แต่ขมุนไม่ชอบดินเหนียวแฉะ ระยะเวลาปลูก ๕x๕ เมตร หรือ ๑๐x๑๐ เมตร หลุมปลูกควรขุดให้มีขนาดความกว้างยาวลึกประมาณ ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดิน ควรปลูกในต้นฤดูฝน ในสมัยก่อนขมุนนิยมปลูกด้วยเมล็ด โดยเฉพาะเมล็ดในภาชนะต่าง ๆ ต้นกล้าจะมีรากแก้วยาวมาก ในการย้ายปลูกต้องระมัดระวังอย่าให้รากขาดหรือบอบช้ำมาก การปลูกด้วยเมล็ดทำให้กลายพันธุ์ได้ง่ายและจะต้องปลูกในขณะที่เมล็ดยังสดอยู่ เพราะเมล็ดสูญเสียความมีชีวิตเร็ว ปัจจุบันนิยมปลูก

๔๘ รุสมิแล

ด้วยกิ่งทาบหรือติดตา หรือเสียบยอด เมื่อปลูกเสร็จแล้วให้ใช้ไม้หลักปักผูกเชือกยึดกิ่งขมุนให้ติดกับเสาหลักเพื่อป้องกันลมโยก หลังปลูกรดน้ำให้โชกทันที และควรทำร่มเงากันแดดให้ด้วยในระยะแรก ถ้าอากาศร้อนจัดควรใช้หญ้าแห้งคลุมโคนต้นและหมั่นรดน้ำ แต่ถ้าฝนชุกควรเอาหญ้าแห้งออกห่างจากโคนต้นเพื่อป้องกันไม่ให้โคนหรือรากเน่า ถ้าปลูกด้วยกิ่งทาบ และการดูแลเอาใจใส่ดี หลังปลูกประมาณ ๓-๔ ปี ขมุนจะเริ่มออกดอก แต่ถ้าปลูกด้วยเมล็ดจะต้องใช้เวลา ๖-๗ ปี มีรายงานพบว่าในสิงคโปร์มีขมุนบางพันธุ์ออกดอกเมื่ออายุประมาณ ๓ ปี และทุกพันธุ์จะออกดอกติดผลเมื่ออายุไม่เกิน ๘ ปี หลังจากติดผลแล้วประมาณ ๔ เดือนผลจะสุก มีบางต้นติดผลมากถึง ๒๕๐ ผลในแต่ละฤดูกาล แต่ละผลหนัก ๘-๒๔ กิโล

กรัม แต่ก็เคยพบว่ามีบางผลหนักถึง ๔๕ กิโลกรัม (J.W. Purseglove, 1977)

การดูแลรักษา

การดูแลรักษามีความสำคัญพอ ๆ กับการคัดเลือกพันธุ์ การคัดเลือกกิ่งพันธุ์ควรทำในฤดูกาลที่ขมุนติดผล เพราะสามารถพิจารณาได้ว่าพันธุ์ใดหรือต้นไหนมีคุณภาพของผลเป็นอย่างไร การดูแลรักษาขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียรของผู้เป็นเจ้าของ ขมุนที่ปลูกใหม่ ๆ ถ้าฝนทิ้งช่วงหลายวันจนดินแห้งจะต้องรดน้ำให้ ๒ วันต่อครั้งหรือ ๓-๔ วันต่อครั้ง แม้ขมุนไม่ชอบน้ำขังแต่ถ้าดินแห้งขาดน้ำนานเกินไปขมุนก็จะไม่เจริญเติบโต ปริมาณแสงแดดจัดและความชื้นค่อนข้างสูงขมุนจะเจริญดี

หากการดูแลเอาใจใส่ดี ขมุนอาจจะออกดอกปีละ ๒ ครั้ง ครั้ง

แรกจะออกดอกในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ครั้งที่สองจะออกดอกตั้งแต่เดือนกันยายน-ปลายเดือนพฤศจิกายน ดอกที่ออกในช่วงแรกมักจะปะทะกับภาวะขาดน้ำในเดือนกรกฎาคม ฉะนั้นระยะนี้ถ้าฝนทิ้งช่วงควรรดน้ำจะทำให้ผลอ่อนเจริญดี ขนุนถ้าขาดน้ำผลจะเล็กขวงบาง ส่วนดอกที่ออกในช่วงที่สอง จะสุกราวเดือนเมษายนหรือต้นเดือนมิถุนายน ถ้าขาดน้ำผลอ่อนจะเจริญไม่ดีเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าตั้งแต่ช่วงผลอ่อนจนถึงช่วงผลแก่เป็นช่วงที่ขนุนต้องการน้ำมาก ขนุนเมื่อเริ่มสุกหนามจะเริ่มห่างออกจากกัน เนื่องจากการขยายตัวของผล เมื่อสังเกตเห็นว่าหนามเริ่มแยกออกจากกันให้หยุดให้น้ำทันที ถ้าให้น้ำหรือฝนชุกในช่วงนี้ความหวานจะลดลงและเนื้อผลจะและ ขนุนในประเทศไทยทุกสายพันธุ์ตั้งแต่เริ่มผสมเกสรจนเก็บเกี่ยวผลได้เป็นเวลาประมาณ ๘ เดือนเต็ม การยืดเวลาการสุกออกไปเล็กน้อยเพื่อผลประโยชน์ในด้านการตลาดอาจทำได้โดยการให้น้ำต่อไปในระยะผลใกล้สุก อย่างไรก็ตาม คุณภาพของขวงขึ้นอยู่กับปริมาณของน้ำเป็นสำคัญ

สำหรับปุ๋ยและดินที่มีอินทรีย์วัตถุมาก ขนุนย่อมเจริญเติบโตได้ดี ปุ๋ยที่เหมาะสมคือปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด แต่ถ้าขนุนเจริญเติบโตจนมีลักษณะเพื่อใบขนุนจะไม่ออกดอกในระยะเวลาที่ควรจะออก ดังนั้นก่อนถึงระยะเวลาออกดอกควรลดปุ๋ยให้ธาตุไนโตรเจนสูง หลังเก็บเกี่ยวผลแล้วจึงจะเพิ่มปุ๋ยอีกครั้งหนึ่ง ปี

หนึ่งควรรี้น้ำปุ๋ยอย่างน้อย ๑ ครั้ง ถ้าฝนชุกไม่ควรให้ปุ๋ยคอกเพราะอุ้มน้ำมาก อาจจะทำให้รากหรือโคนเน่าได้ สำหรับปุ๋ยเคมีควรรี้น้ำปุ๋ย ๑๕-๑๕-๑๕ ในช่วงต้นฤดูฝน และใช้สูตร ๑๓-๑๓-๒๑ หลังฤดูฝนอีก ๑ ครั้ง

ขนุนที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ดี บางต้นอาจจะออกลูกมากเกินไป ต้องตัดลูกทิ้งเสียบ้างเพื่อไม่ให้ต้นโทรม ขั้วผลหนึ่ง ๆ ไม่ควรให้ติดผลมากกว่า ๑ ผล โดยปกติขนุนมักจะออกผลบริเวณกิ่งใหญ่ ๆ หรือที่ลำต้น ดังนั้นจึงต้องตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง เพื่อให้แสงแดดส่องลงไปได้ทั่วจนถึงโคนลำต้น ขนุนที่ทรงพุ่มทึบใบแน่นมักจะไม่ค่อยออกผลหรือถ้าออกก็น้อย แสงควรส่องผ่านทรงพุ่มลงไปอย่างน้อย ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ของพื้นที่ทรงพุ่ม

บริเวณโคนต้นขนุนควรกำจัดวัชพืชที่ขึ้นคอยแย่งอาหารไม่ควรปล่อยให้รกรุงรัง เพราะอาจจะเป็นที่อยู่อาศัยของแมลงศัตรูต่างๆ อีกด้วย การกำจัดวัชพืชจึงควรทำอย่างสม่ำเสมอ ขนุนที่ปลูกบนพื้นที่ลาดเอียงควรปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการชะล้างของดินเนื่องจากฝนตก พืชคลุมควรเป็นพืชสกุลถั่ว แต่ต้องระวังไม่ให้พืชคลุมเลื้อยขึ้นพันต้นขนุน ถ้าพืชคลุมหนาแน่นเกินไปควรไถกลบเพื่อเป็นการเพิ่มความสมบูรณ์ให้กับดินอีก

การเก็บเกี่ยวผล

ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลเป็นช่วงที่สำคัญเช่นกัน เพราะถ้าเก็บเร็วเกินไปจะทำให้การบ่ม

ต้องใช้เวลานาน คุณภาพของผลความหวานของขวงจะลดลง เนื้อสีของขวงจะไม่สดใสและมีขางมาก ขนุนที่แก่จัดสังเกตได้จากหนามจะห่างปลายหนามไม่แหลมมาก ถ้าใช้มีดตัดที่ขั้วขวงจะไหลออกมาน้อยและมีลักษณะข้นเหนียวหรืออาจจะสังเกตใบที่ติดอยู่ที่ขั้วผล ถ้าใบที่ติดอยู่ที่ขั้วผลมีสีเหลืองแสดงว่าขนุนแก่ตัดได้แล้ว ในฤดูร้อนขนุนจะแก่เก็บได้เร็วกว่าในฤดูฝนลักษณะของผลขนุนที่ต้นมีลักษณะภายนอกขั้วผลจะต้องเล็กซึ่งแสดงว่าแกนผลจะเล็กด้วยสีผลเหลืองอ่อนหนามห่างและไม่ยาวจนเกินไปเปลือกผลหนาปานกลาง ส่วนลักษณะภายในจะต้องมีขิงน้อย ขวงสีเหลืองหรือสีงาขนาดขวงใหญ่เนื้อหนากกรอบ ขวงเบียดกันแน่นขิงน้อย เมล็ดลีบเล็กและรสชาติหวานหอม การเก็บผลถ้าผลอยู่สูงใช้เข่งรองรับหรือใช้เชือกผูกที่ขั้วผลแล้วโยงลงมาระวังอย่าให้ขนุนบอบช้ำเพราะจะทำให้ขวงและ การตัดขั้วผลจะต้องตัดให้ชิดโคนกิ่ง การปอกขนุนควรรี้น้ำที่คั้นมาหรือปอกเปลือกออกก็ได้ แต่ที่สำคัญมีดต้องขุ่นน้ำให้เปียกเพราะจะทำให้ขางไม่ติดมีด ถ้าขางติดมือเหนียวเหนอะหนะให้ใช้น้ำมันพืชชะโลมหรือล้าง

โรคและศัตรู

ปกติขนุนมีโรคและศัตรูน้อยที่พบบ้างคือหนอนมีเชื้อเจาะลำต้นและกิ่ง โดยเฉพาะสวนที่ปล่อยให้รก รุที่ถูกหนอนเจาะจะมีขางไหลออกมา ถ้าปล่อยทิ้งไว้ขนุนจะ

ได้รับอันตราย การกำจัดทำได้โดยเปิดปากรูให้กว้างแล้วใช้สาลีขุบยาประเภทคูดซิมอุดเข้าไปในรู แล้วอุดด้วยดินเหนียวทับอีกครั้ง ยาจะระเหยเข้าไปทำลายตัวหนอนได้ สำหรับกิ่งที่ถูกหนอนเจาะมาก ๆ ให้ตัดเผาไฟทำลายเสีย หนอนผีเสื้อนอกจากเจาะลำต้นและกิ่งแล้วยังเจาะผลด้วย ทำให้ผลเน่าเสียหรือรูปทรงไม่สวยงาม การป้องกันอาจจะใช้ถุงกระดาษหรือกระสอบปุยหุ้มผลเอาไว้เพื่อป้องกันไม่ให้แมลงเจาะไชผลได้ หรืออาจจะป้องกันโดยใช้ยาฆ่าแมลงฉีดในขณะที่ผลขุ่นยังอ่อนอยู่ สำหรับโรคเห่าที่พบมีโรครากเกิดที่ซอกดอกทำให้ดอกและผลอ่อนเน่าร่วงหล่น การป้องกันทำได้โดยพ่นยาป้องกันเชื้อรา และตกแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง โรคที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ โรครากเน่า การป้องกันคือ พยายามอย่าให้น้ำขังบริเวณโคนต้นขุ่นหรือหลีกเลี่ยงการปลูกในที่ราบลุ่มมากเกินไป

ประโยชน์และคุณค่าทางอาหาร
ขุ่นเป็นไม้เนื้อแข็ง โดยเฉพาะแก่นขุ่นซึ่งมีสีเหลืองอมดำ มีประโยชน์ในด้านการใช้สอยมากมาย เช่น ใช้ทำเสาบ้าน ทำหัวสูม (เครื่องมือจับปลาประเภทหนึ่ง) ทำกลอง กลองยาว ทำเชียง โดยเฉพาะสีเหลืองของแก่นขุ่นสามารถใช้ทำสีย้อมผ้าได้ ใบและเปลือกผลใช้เป็นอาหารสัตว์ ยางใช้ประยกริ้วของภาชนะที่ทำด้วยดินเผาและเครื่องมือ-เครื่องใช้อื่น ๆ และยังสามารถผสมเป็นยางดักนกก็ได้ ทรงพุ่มให้ร่มเงาสามารถ

ปลูกกาแพหรือบริเวณโคนลำต้นใช้เป็นค้ำปลูกพหลหรือพริกไทยก็ได้ ผลดิบใช้เป็นผักจิ้มน้ำพริก เมล็ดต้มหรือเผาไฟใช้กินเป็นอาหารในประเทศอินเดียเมล็ดขุ่นใช้ผสมในการประกอบอาหารหลายชนิดสำหรับขวงกินดิบหรือเชื่อมหรือผสมในอาหารประเภทของหวาน เช่น ทับทิมกรอบ ถ้าได้ใส่ขุ่นจะทำให้รสชาดหอมน่ารับประทาน เฉพาะขวงและเมล็ดมีผู้วิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีไว้ดังนี้

ชิ้นส่วน	% ของเนื้อ	
ขวง	๓๐	
เมล็ด	๕	
	% น้ำ	% โปรตีน
	๒๓.๔	๐.๖
	๕๑.๖	๖.๖
	% ไชมัน	% คาร์โบไฮเดรต
	๐.๖	๒๓.๔
	๐.๔	๓๘.๔
	% เส้นใย	% ซีลีล่า
	๑.๘	๐.๕
	๑.๕	๑.๕

ปัจจุบันมีผู้ยืนยันว่าขุ่นพันธุ์ฟ้าดลัม พันธุ์ทองสุคใจ และพันธุ์จำปากรอบเป็นพันธุ์ที่ดีที่สุด แต่ถ้าทำการสำรวจให้ละเอียดโดยเฉพาะขุ่นทางภาคใต้ของประเทศไทย อาจจะมีขุ่นพันธุ์ที่ไม่เลวกว่า ๓ พันธุ์ดังกล่าวก็ได้ โดยเฉพาะขุ่นพันธุ์ทางควาย (ชื่อหมูกัน) อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เจ้าของสวนชื่อบังหมพ่านเคยลอง

ลิ้มชิมรสบ้างหรือยัง ถ้าท่านได้ลองชิมดูอาจจะลิ้มขุ่นที่ว่าดีทั้ง ๓ พันธุ์ดังกล่าวแล้วก็ได้ ดังนั้นถ้าท่านมีที่ว่างหลังบ้านซึ่งยังคิดไม่ออกว่าจะปลูกอะไร ลองหาพันธุ์ขุ่นดี ๆ ปลูกทิ้งไว้สักต้น แล้วทำลิ้มไปสัก ๔ ปี ท่านอาจจะมีความสุขโดยไม่ได้ตั้งใจก็ได้ ในท้องตลาดขุ่นแกะขวงขาย ๓ ซีด ๑๐ บาท หรือคิดโดยถัวเฉลี่ยแล้ว กิโลกรัมละ ๒๐ บาท ถ้าต้นหนึ่งติดผล ๑๐ ผลเฉลี่ยผลละ ๕ กิโลกรัม (คิดเฉพาะขวง) ผลหนึ่งก็ตกราว ๑๐๐ บาท ต้นหนึ่งจะได้ ๑,๐๐๐ บาท ไร่หนึ่งถ้าปลูกระยะห่าง ๑๐×๑๐ เมตร จะได้ประมาณ ๑๖ ต้น ไร่ได้คือไร่ ๑๖,๐๐๐ บาท เกษตรกรทางภาคใต้ของประเทศไทยที่มีที่ดินถือครองเพื่อทำการเกษตรโดยเฉลี่ย ๓-๖ ไร่ต่อคน จึงลองคิดว่าควรจะปลูกข่างพาราหรือปลูกขุ่นดี □

- เอกสารอ้างอิง**
๑. เกษตรกร เข้มปัดัก ขุ่นมาเลเซีย วารสารเคหการเกษตร มีนาคม ๒๕๒๕ หน้า ๘-๑๑
 ๒. เกษตรกร การปลูกขุ่น วารสารเกษตรวันนี้ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๖๐ มิถุนายน ๒๕๒๕ หน้า ๑๑-๒๖
 ๓. เกษตรกร ขุ่น : ไม้ผลยักษ์ที่น่าปลูก วารสารฐานเกษตรกรรม ฉบับที่ ๓ พฤษภาคม หน้า ๖-๑๘
 ๔. ปฐพีชล วายอค์ติ ขุ่น วารสารฐานเกษตรกรรม ฉบับที่ ๓๕ มิถุนายน ๒๕๒๕ หน้า ๑๑-๒๖
 ๕. Pursglove, J.W. Tropical Crop dicotyledons Vol. 1, 2 London: Longman group LTD., 1977